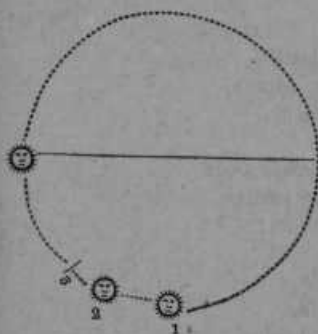

služil se prava, ki sem podedoval ga po našim prvem očetu Adamu: rečem po splošnji volji in njihovi lastnosti dajati imena. Zvezdogledi, oni, ki iznajdujejo nove otoke, in umetniki imajo to pravico, svoje novo delo, novi otok, ali zvezdo zvati po novem imenu, in nov slovníčar ne bi smel beséd izobraževati iz korenin, ktere reč in lastnijo reči pokažejo in pojasnijo.

Poslednjič, kar se tiče govora in izreke, v tem se nisem ravnal po nobenem gotovem kraju. V tej reči posnemam učenjake in jezikoslovce, ki besedo ceniti in rabiti znajo. Šola daje pravilom obstanek. Govoriti svojevoljno, kakor se komu zdí, to kvári besedo med ljudstvom. Ni se treba bati, da bi prosti človek branil se dobre in prave besede, ali da ne bi je razumel. Um in pamet mu bosta spoznati pomagala, česar poprej ni znal dopovedati. Temu se bodo nekteri smejali, pa to me ne briga, kajti mislim si vedno: Zabavljivcev je veliko, kakor norcev povsod dosti. Takemu opravljanju oditi je težko celo v najboljših stvaréh. To je vzroka premalo, da popuščali bi slavne in poštene prizadevanja. Kdor brez vzroka zaničuje kak jezik ali kako besedo, in zasmehuje govornika, pa le trohice o slovnici ne razume, tak zasluži, da ga žvižgaje opsuje ves pametni svet. Ti pa, jezikoljubni čitatelj! sprejmi to moje delce blagovoljno, kajti sestavil sem ga z najboljšim srcem; tako sem jaz, tako boš tudi ti potem dosegel svoj namen. Zdravstvuj.

Nazorni nauk.

Jutro.

Jutro je dnevni čas o solnčnem vzhodu. Ta čerta predstavlja zopet naše obzorje, ta krog pa solnčni tir, ta polukrog je tedaj nad našim obzorjem, ta polukrog pod našim obzorjem. Dokler je solnce tukaj, je dan; dokler je pa tukaj, je noč.

Solnce tedaj stoji tukaj (1). Pomika se, je tukaj (2). Više stopa je (v 3). Ni še jasno, a tudi ne več tako tamno, kot poprej; mrak je, dani se, jutro je. Ker se ta mrak zju-

traj prikaže, se imenuje jutranji mrak. Že oznanuje petelin bodoči dan in o pomladi in o poletji se prijazno glasi slavček, posamezni vstajajo in gredo po svojih opravilih, iz visokega stolpa se oglasi zvon, in po hribu in planu se začuje: „Zdravo Marija“. Vendar še je mrak. A solnce med tem kviško stopa; jasnejše postaja, kmalo nas bode zopet pozdravilo

lepo solnce. Že nam pošilja nekaj svetlobnih trakov, ki napovedujejo njegov prihod; že se vidi rudeč obrohek na vzhodu, in nebo se rudeče žari, prijazna jutranja zarja se prikaže, vse nebo je nekako ognjeno.

A ni še izšlo, vendar na robu je že, krasno solnce in po visocih gorah že sveti.

Budijo v svetli zarji se venčane goré,
Kjer solnčice rumeno tak lepo vzhaja že.

Žareči rob že vidimo, čedalje večji je, že vidimo polovico solnca, kmali vidimo vse solnce.

Le pridi solnce zlato,
Odkrij nam svet neznan;
In črna noč naj zgine,
Kraljuje beli dan.

Tedaj se ljudje zbude, vstajajo in zapuščajo svoje ležišče. Hiše se odpirajo, iz dimnikov se kadi, kravice mukajo in jagujeta meketajo, po dvorišču piščeta ščebetajo, golobje po strehah grulijo, na polju pa se vzdiga škerjanček in drobni svojo juterno pesem.

Ko se solnce vrača, se vsa narava na novo oživi, živali in ljudje se z nova gibljejo.

Zelena trav'ca vstaje
In červič oživi,
Vse lepo solnce božje
Na svetu obudi.
Že kmetič gre na polje
In hvali stvarnika.
Pastirček dobre volje
Živin'co past' pelja.

Jutranja molitev.

1. Tebi, večno bitje, pojem slavo!
Dal v telesu zdravem dušo zdravo,
Dal si, da iz nova se radujem:
Aleluja, slava Bogu!
2. S hladnim zrakom udom spanje bega
Glas vesel se krog in krog razlega,
Duh vedri se, serce se mi širi:
Aleluja, slava Bogu!
3. Primite se roke pridno dela,
Da na večer duša bo vesela,
Da zapojem spet, ko jutro pride:
Aleluja, slava Bogu!

Umek.

Rana ura, zlata ura. Kdo bode tedaj zamudil zlato uro. Pa poreče marsikdo, kakor rad bi s solncem vstal, a vendar le ne morem — pretežko mi je! Poskusi, česar se kdo navadi, lahko stori, privadi se tedaj iz mladega, da zgodaj vstajaš! Zjutraj se čutiš na novo poživ-

ljenega, dobro ti je, mirno si spal. Vse dobro pa pride zopet od Boga. Ko se jutro prebudi, vzdiguje se skerjanček kvišku in poje Bogu hvalno pesem. Stori tudi ti tako, in zahvali se Bogu za spanje, ki te je pokrepčalo. — A ti si več od skerjanca. Žival ne razloči dobro od hudega, a ti vse to veš. Naj boljša zahvala je tedaj, da si prizadevaš, v dobrem rasti. Bog je dal, da si se zdrav in vesel zbudil, tedaj uči se pridno! To hočeš tudi Bogu obljubiti, da bodeš novi dan dobro obračal (v slavo in čast Božjo). Dobri otroci zjutraj, ko vstanejo, molijo; Bog pa rad usliši molitev pobožnih otrok.

Pridni otroci se zjutraj lepo umijejo, lase počesejo, obleko osnažijo. — Gotovo tudi vi tako ravnate. Tudi tukaj velja pregovor: Česar se kdo mlad privadi, tega tudi star ne bo opustil.

Po zajuterku greste vsak dan, razven ob nedeljah, v šolo. — Tudi tukaj velja naš pregovor od privaje v mladosti. Kdor se mlad privadi, da vse točno in o pravem času opravlja, tudi tega star ne bode opustil. — Odraščnemu je pa velikrat zelo koristno in važno, da svoje reči o pravem času zverši; tedaj je tako imenitno, da se že zdaj privadite točnosti. . . .

Učiti se, je sedaj vaše najimenitnejše opravilo, ter hoditi v šolo. Ni vse eno, kedaj da pridete v šolo. . . . Kaj imate tedaj storiti? Odgovor: „O pravem času moramo z doma iti in ne muditi se med potjo“. Dobro, dobro, da veste, a boljše, ako tudi tako ravnate. (Dalje.)

Šolarska knjižnica.

II.

- 8—10. Darek pridni mladosti, podelil Andrej Praprotnik, učitelj v mestni glavni šoli v Ljubljani. Z nekterimi podobicami. I., II. in III. zvezek. Natisnil in založil J. R. Milic. — Cena posameznim zvezkom je 36 kr., vsi trije skupaj se dobé za 1 gl.

Te tri lično vezane knjižice so namenjene po svojem zapopadku otrokom od 6. do 11. leta. Vsak zvezek obsega obilo lepih nраво-podučnih povestic, ki vzbujajo otročje sercé k vsemu dobremu, lepemu in koristnemu ter je napeljujejo posebno k bogoljubnemu, pobožnemu življenju. Med povesticami je namešano tudi lepo število prav mičnih, otročjemu duhu primernih pesnic. Take pesnice v takih knjižicah so gotovo na pravem mestu, ker otroci se ničesar tako hitro ne naučé na pamet, nego tacih pesnic, ki so pisane v otročjem duhu. Vsaka knjižica ima tudi po več majhnih in ličnih podobic, ki so posebno majhnim otročičem v veliko veselje. Otroci podobe radi gledajo, in radovedni, kaj